

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ОДЕСЬКА ЮРИДИЧНА АКАДЕМІЯ»
Факультет цивільної та господарської юстиції
Кафедра цивільного процесу

*До 150-ї річниці з дня відкриття першої
судової палати у м. Одеса*

Новели цивільного процесуального законодавства: ПРЕДСТАВНИЦТВО

МАТЕРІАЛИ
Міжнародної науково-практичної конференції

м. Одеса, 16 травня 2019 року

Одеса
Фенікс
2019

УДК 347.9

Н 72

Укладачі:

Голубєва Н. Ю. – доктор юридичних наук, професор, завідувач кафедри цивільного процесу, професор кафедри цивільного права Національного університету «Одеська юридична академія»;

Островська Л. А. – кандидат юридичних наук, доцент кафедри цивільного процесу Національного університету «Одеська юридична академія»;

Коробенко О. О. – асистент кафедри цивільного процесу Національного університету «Одеська юридична академія»;

Сатановська О. В. – старший лаборант кафедри цивільного процесу Національного університету «Одеська юридична академія».

Новели цивільного процесуального законодавства:
Н 72 представництво : матер. Міжнар. наук.-практ. конфер. ; до 150-ї річниці з дня відкриття першої судової палати у м. Одеса (м. Одеса, 16 травня 2019 року) / за заг. ред. д.ю.н., проф. Н. Ю. Голубєвої. – Одеса : Фенікс, 2019. – 200 с.

Укр. та франц. мовами

ISBN 978-966-928-404-4

УДК 347.9

Матеріали видано за авторською редакцією.

Повну відповідальність за достовірність та якість поданого матеріалу несуть учасники конференції, їхні наукові керівники, рецензенти та структурні підрозділи вищих навчальних закладів та установ, які рекомендували ці матеріали до друку.

ISBN 978-966-928-404-4

© Національний університет «Одеська юридична академія», 2019

є безпосередніми носіями права на звернення до суду за захистом, але приймають участь, здійснюючи його реалізацію, поряд з його дійсним власником – суб'єктом права на звернення до суду за захистом. Слід констатувати, що в межах правовідносин пов'язаних з реалізацією права на звернення до суду за захистом представник забезпечує процес реалізації цього права, вчиняючи процесуальні дії необхідні для постановлення судом ухвали про відкриття провадження у справі.

Список використаної літератури:

1. Цивільний процесуальний кодекс України: Закон України від 18.03.2004. № 1618-IV. Дата оновлення: 04.11.2018,. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1618-15>
2. Крестовская Н. Н., Оборотов Ю. Н., Крыжановский А. Ф., Матвеева Л. Г. Теория государства и права. Государственный экзамен. / изд. 5-е. Харьков: Одиссей, 2009. 256 с.
3. Конституція України: Конституція, Закон від 28.06.1996 № 254к/96-ВР. Дата оновлення: 21.02.2019. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>

Прущак Валерія Євгенівна

*асистент кафедри цивільного процесу
Національного університету «Одеська юридична академія»,
начальник юридичного відділу*

ПІДСТАВИ ВРЕГУЛЮВАННЯ СПОРУ ЗА УЧАСТЮ СУДДІ У ЦИВІЛЬНОМУ СУДОЧИНСТВІ УКРАЇНИ

Конституцією України, зокрема статтею 55, закріплено, що кожному гарантується право на оскарження в суді рішень, дій чи бездіяльності органів державної влади, органів місцевого самоврядування, посадових і службових осіб, а також що кожен має право будь-якими не забороненими законом засобами захищати свої права і свободи від порушень і протиправних посягань. Таким чином держава передбачає, що однією з ефективних і цивілізованих форм захисту порушених прав особи і громадянина є судовий захист, а конституційне право кожного на справедливий суд стає юридичною підставою будь-яких процесуальних відносин.

Проте, на даний час Україна знаходиться в умовах розширення можливостей застосування альтернативних судочинству способів вирішення цивільно-правових спорів. Саме інститут врегулювання спору за участю судді займає місце однієї з вагомих альтернативних процедур вирішення спорів у контексті забезпечення прав людини на справедливий судовий захист. Своєю правовою природою він забезпечує основний принцип зміни політики судочинства та дає змогу самостійно вирішити цивільно-правовий спір, проте забезпечуючи таке рішення безпосередньою силою судової влади.

Запровадження даного інституту в національне законодавство України неможливе без розуміння підстав, які обумовлюють його застосування в рамках альтернативного вирішення спорів. На нашу думку підстави застосування процедури врегулювання спору за участі судді це загально визначені передумови запровадження системи альтернативного вирішення спорів в цілому.

Так, О. М. Спектор такі передумови поділяє на дві групи: позитивні і негативні. Позитивні в свою чергу є внутрішні – це насамперед наявність правової традиції у визначеній сфері, а також розвиток ринкових відносин, підвищення ролі приватного права та запровадження принципу свободи договору, та зовнішні – це доведена досвідом розвинених демократичних країн світу перспективність системи альтернативного вирішення спорів та прагнення України до повноправного членства у міжнародних інституціях [1, с. 138]. Погоджуються з даним твердженням й І. Бережная, яка вважає, що умови євроінтеграції України усе одно з часом змусять її налагодити роботу альтернативних способів вирішення спорів [2].

Поділяючи дані думки науковців, слід зазначити, що зайняття Україною гідного місця в європейському співтоваристві неминуче вимагає слідування нею сучасним правовим тенденціям щодо надання права вибору сторонам цивільно-правового спору форми захисту на умовах альтернативності та розширення можливостей забезпечення гідного захисту прав та охоронюваних законом інтересів примирливим шляхом.

Незважаючи на наявність позитивних передумов, неможливо оминати увагою й негативні, адже на них наголошують і міжнародні інституції, такі як Парламентська Асамблея Ради Європи.

Так, в п. 7.3.1. Резолюції ПАРЄ № 1755 (2010) «Функціонування демократичних інституцій в Україні» зазначено, що вкрай важливим для консолідації верховенства права в Україні є реформа судової влади та системи правосуддя, а також акцентовано увагу на усуненні всіх форм корупції в судовій владі при забезпеченні незалежності судів. Цією ж Резолюцією ПАРЄ закликає органи влади забезпечити те, щоб судова система фінансувалася належним чином з державного бюджету, оскільки поточна ситуація хронічного недофінансування збільшує можливості для корупції та підриває верховенство права (п.7.3.8) [3].

З огляду на це, однією з перших негативних передумов слід назвати гостру проблему державного забезпечення функціонування судової системи.

Наступною негативною передумовою є надзвичайна переважаність суддів, що викликано гіперболізованим уявленням суспільства про право на суд та конституційною нормою про те, що «під юрисдикцію суду підпадають усі правовідносини, що виникають у державі». На цьому факті акцентує увагу і В. Маляренко, зазначаючи, що «неможна тягнути до суду все те, що можна вирішити в інший спосіб, в інших структурах влади, де немає конфлікту. Названа конституційна формула повинна бути реконструйована так, щоб і доступ до правосуддя зберегти, і кількість справ у судах зменшити» [4, с. 44]. І дійсно, переважаність судів викликана перш за все наявністю в судах цивільно-правових спорів, у яких спір про право відсутній взагалі або справи є малозначними і не потребують повного судового розгляду. Дані категорії справ стають гальмуючим чинником роботи судової системи в цілому і спричиняють зниження якості розгляду складних категорій цивільно-правових справ.

Ще однією негативною передумовою слід вважати неможливість повного прямого копіювання іноземних моделей примирли-

вих процедур, що зумовлено принциповою відмінністю у розвитку соціально-правового явища альтернативного вирішення цивільно-правових спорів в Україні та у західних країнах. Схожої думки доходить і К. М. Канішева, яка згадуючи закордонний досвід, вказує що там примирливі процедури зароджувалися у сфері врегулювання міжособистих конфліктів (сімейних та «сусідських»), коли психологічних факторів більше, аніж юридичних, а не економічних як в Україні.

З огляду на вищевказане, вважаємо за необхідне зазначити, що безпосереднє сприйняття населенням як системи альтернативного вирішення спорів загалом, так і зокрема врегулювання спорів за участю судді, потребує постійної цілеспрямованої діяльності органів державної влади і осіб, що забезпечуватимуть ознайомлення населення із основними засадами функціонування і перевагами вирішення спорів альтернативним традиційному судочинству шляхом.

Крім того, підсумовуючи, варто визначити, що основними підставами проведення врегулювання спору за участю судді слід вважати наступні:

- невпинне впровадження альтернативних судочинству способів подолання цивільно-правових спорів і як наслідок стимулювання до використання судами примирювальних процедур;
- прагнення до оперативного вирішення спорів та спрощеної процедури подолання суперечностей, які в свою чергу забезпечують як економію грошових витрат, так і якість та ефективність цивільного судочинства;
- зосередження уваги на соціально значущих функціях правосуддя та підвищення ролі суду у сучасному суспільстві, що в свою чергу забезпечує процес гуманізації та демократизації судового процесу;
- розширення диспозитивних повноважень сторін цивільних спорів, що виявляється не тільки в їхній можливості вільно використовувати процесуальні засоби з метою за-

хисту суб'єктивних майнових й особистих немайнових прав і охоронюваних законом інтересів, а і застосовувати альтернативний традиційному судочинству спосіб врегулювання цивільно-правових спорів шляхом переговорів за допомогою нейтрального судді-посередника.

Список використаної літератури:

1. Спектор О. М. Особливості розвитку та застосування альтернативних способів вирішення цивільно-правових спорів в Україні/О. М. Спектор//Правова система України. Український часопис міжнародного права № 1/2013. – С.135 -140.
2. Бережная І. Сумна доля альтернативних методів вирішення спорів в Україні [Електронний ресурс] / І. Бережна. – Режим доступу: <http://blog.liga.net/user/berezhnaya/article/2073.aspx> (20.11.2010).
3. Резолюція ПАРЄ «Функціонування демократичних інституцій в Україні» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.pravda.com.ua/articles/2010/10/6/5451629/>.
4. Маляренко В. Щодо головних проблем судової влади в Україні / В. Маляренко // Слово Національної школи суддів України. Судоустрій № 1 (2) / 2013. – С. 39-49.

Устюшенко Стелла Еріківна

аспірантка кафедри цивільного процесу

Національного університету «Одеська юридична академія»

Науковий керівник: д.ю.н., доцент, доцент кафедри цивільного процесу

Національного університету «Одеська юридична академія»

Андронов Ігор Володимирович

СПІВМІРНІСТЬ ВИТРАТ НА ПРОФЕСІЙНУ ПРАВНИЧУ ДОПОМОГУ В ЦИВІЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ

Набрання чинності Законом України від 03.10.2017 р. № 2147-VIII «Про внесення змін до Господарського процесуального кодексу України, Цивільного процесуального кодексу України, Кодексу адміністративного судочинства України та інших законодавчих актів» [1] спричинило істотну зміну порядку компенсації витрат на професійну правничу допомогу. Переважна більшість практикуючих адвокатів як позитивне явище відмічають скасування встановлених на законодавчому рівні граничних розмірів